

Petančič Davorin:

Sвете gore.

Povest.

»Jezus, Marija!« je zavpilo nekje in padlo je nekaj na tla, glasno, da so slišali vsi. Lenčki so vdrli spomini na ono leto, ko je bilo pokradeno, in zopet se je zbal, da bo namišljena sreča uničena...

Lojzeta so spremljali z ušesi. Njegovi koraki so peli po stopnicah s kora v cerkev. Ključavnica je zarskala in svetloba dneva je planila v cerkev, naravnost na glavni oltar.

»Jezus, kako je to lepo!« se je izvilo Mari in Lenčki.

Glavni oltar je sijal, kakor da bi bil iz samega zlata. Angeli in Marija so gledali tako lepo, kakor da bi bili res živi. Zdelo se jim je, da celo slišijo godbo angelsko, harfo in citre, gosli in trombe, piškajoče klarinete in brneči boben.

Miha je vprašal iz radovednosti:

»Kdo pa je ta oltar izdelal?«

Lojze je opisoval:

»Majhen, star ko zemlja, z belimi lasmi in brado. Ne vem, kje so ga gospod iztaknili.«

Janez pa je posegel drugam:

»Kako pa, da je cerkev od znotraj zaklenjena? Nekdo mora biti v cerkvi! Lojz, kaj ti nisi slišal, kako je nekdo zavpil in padel?«

Lojze je prikimal:

»Sem slišal, pa mislim, da je bilo nekje zunaj.«

Janez ni rekel ničesar več. Šel je naprej po cerkvi in gledal v oltar,

»Vse je sveže pobarvano, ker se še ni zasušilo.«

Pri obhajilni mizi se je stresel in se odmaknil. Mara je skočila k njemu.

»Kaj ti je?«

Lenčka se je prestrašila in razburjeno zadihala. Mara pa se je vzpela in pogledala čez obhajilno mizo.

»Jezus!«

Pred oltarjem je ležal mrtvec... Krvava lisa se je vlekla od njegovih ust po kamenitem tlaku... Desnica je molela trdo navzgor in krepko tiščala v pesti slikarski čopič...

Janez je prestopil oltarno ograjo in se približal mrtvemu. Zganil ga je, mu stresel roko. Pa odnehal. Bil je v resnici — mrtev.

Nekaj trenutkov so sfali vsi zbegani in niso mogli ne misliti in ne moliti.

»Kap ga je zadela. Tvojih korakov se je prestrašil, Lojz,« je menil Janez in privzdignil slikarjevo obličje, da ga je obsijalo sonce. Mara edina je stopila k njemu in motrila oveli in počrneli obraz. Drugi pa so drgetali v strahu, da je mali Lojzek v Tončkinem naročju na glas zajokal.

»Janez, ne poznaš teh sivih oči?« je vprašala nenadoma Mara.

Janez se je nagnil in vpri pogled ostro v tujčev obraz. Potem pa ga je naenkrat izpustil in omahnil na oltarno mizo.

»Kaj je?« so trepetali drugi. Mara pa je stiskala ustnice skupaj in zadrževala jok...

»Kaj je?« je zakričalo iz Lenčke. »Janez, povej, kaj je!«

»Lah!« je v šepetu izgovorila Mara.

Lica so se v hipu vsem zresnila od groze in čela potemnila. Ko je utis popustil, pa so jokali na glas vsi, razen Janeza. Lahov obraz pa je obsijalo sonce, ki so ga cerkvena okna rdeče nadahnala... Ko so ga pogledali, so videli, da je čudovito lep...

»Marija mu je odpustila!« se je vzradovala v žalosti Mara.

Janez je šel s težkimi mislimi v srcu k župniku in mu vso zgodbo povedal.

»Da je bil to tisti? Ti, moj Bog, kako ti vodiš duše k sebi po čudovitih potih!«

»Oltar je kakor iz zlata. Bogve, kako je to, da ga je zadelo ravno tedaj, ko je bil z delom pri kraju...«

47

Župnik ni na to ničesar odgovoril.

»V kapelici sv. Jurija mu naredite oder! V soboto popoldne ga bomo pokopali...«

Župnik je klečnil pred križ in iz globočine molil.

Ko so se gorski odpravljali k pogrebu, jih je Janez nagovoril:

»Vsem bom povedal. Takrat je strašil Lah. Še danes dobro slišim njegov korak... Bil je ravno tak kakor Lojzetov oni dan... Starec se je prestrašil in ga je zadela kap. Slaboten je pa bil: vse dni, kar je delal oltar Mariji, ni jedel nikjer... Bogve, kako je to, da je brez hrane živel ravno tako dolgo, da je izvršil delo?...«

Čudna so pota božja — — —

Nabrlo se je ogromno ljudi iz domače fare, pa tudi od drugod. Pokopal ga je dekan. Ko so postavili krsto pred cerkev, je dekan zamahnil z roko in začel govoriti.

»Zdaj izginja še zadnji spomin iz preteklosti!« je pošepnila Lenčka Janezu med govorom.

Ljudje so se čudili:

»Gorski stojijo skupaj pri krsti, kakor da bi mu bili v žlahti!«

Govor pa je prevzel vse. Gospod Jakob je stal na vzvišenem mestu pred zvoniščem, od koder je imel razgled na Orliške bregove, Rožco in hrvaško ravnino. Naravna lepota ga je navduševala, da je govoril, kakor še ni nikoli. Oči je imel vprte v sonce, ki je lebdelo nad Presko. V zraku je migotala svetloba, kakor da bi se zlato perje razletelo v njem. Ljudstvo je plakalo ob misli na dobroto božjo in na svojo grešnost... Pripovedoval jim je zgodbo umrlega slikarja...

Dolg spreved se je razvil po Gorah navzdol. Zvonovi svetogorski so mu peli slovo v velikih zamahih in težkih odjekih... Zdelo se je, kakor da bi zvonilo na vseh vrhovih...

Na Gorah so se zbrali zvečer zadnjič brata in sestre... Drugo jutro je Miha odšel in se ni poslovil od Josa in rebri, dobrane in Rožce... Gnalo ga je nazaj v tihoto samostana.

»Samo kot popotnik sem se pomudil pri njih. Popotnik sem jim bil, nič več...«

KO SO CERKEV POSVETILI...

Končno je vstala sobota pred velikim dnem...

Romarji so se zbirali v skupine in šli na daljno pot. Od Maribora in Ptuja so se dvignile trume božjepotnikov, popevale svete pesmi in se bližale svetim Goram. Na Pečici, v klanec pod Poljčanami, zagledajo prvič novo svetišče, popadajo na zemljo in molijo iz duše in srca. Procesije iz Posavja in krškega polja se ustavijo najprej pri Osojnikovem križu. Hrvatje in Hrvatice prihajajo v pisanih narodnih nošah in pojo litanijske. Križar hodi spredaj in nosi križ, vižar pa poje naprej z visokim glasom.

Na Gorah je vse oživel. Krčmarji so si postavili krčme, lectorji stojnice, kuharice črne kave so zakurile ognje, berači brez rok, brez nog, z rakom v obrazu, slepci, stari in mladi, ženske in moški. Prepirajo se za prostore, prosijo, pojejo svete pesmi in igrajo na vsemogoče instrumente.

Procesije prihajajo. Pri studencu Božje noge se ustavijo. Duhovnik pride po nje, da jih pelje v cerkev med petjem, streljanjem in slovesnim zvonjenjem. Pred cerkvijo pokleknejo še enkrat in po kolenih plezajo do oltarja. Vsak romar poklenka z malim zvonom. Potem se pa glasijo svete pesmi celo noč, odmevajo od sten in beže ven na gore in v doline. Ves svet okoli cerkve je napolnjen s svetimi pesmimi.

Gorski imajo dela čez glavo. V kuhinji in pri kleti. Mara je natakarica, kuharica in dekla obenem. Leti v klet pograbi kup drv in nese v kuhinjo, pa zopet beži, da postreže temu in onemu. V obraz je razgreta, lasje se ji lepijo na znojno čelo.

(Dalje sledi.)

Posledice stavke

Občinski svet v Bruslju v Belgiji je sprejel nov davek, katerega pa morajo plačevati veliko trgovine. In sicer ga morajo plačevati samo tako velike trgovine, katere imajo več kakor petnajst uslužbencev. Davek znaša 500 do 10.000 frankov na leto za vsak oddenek. Zoper ta davek pa so bruseljski veliki trgovci začeli svoje vrste stavko. Nobena velika trgovina namreč zvečer ni več prižgala električnih svetilk, ampak so za sile povsod prižgali sveče. Ta razsvetljava pa je kupujoče občinstvo tako zanimala, da se je vsled tega kupujočih ljudi v trgovinah kar trio. Nastopiti je morala policija, ki je zaradi varnosti ljudi gonila iz trgovin, da bi se gneča zmanjšala. Ker policija take razsvetljave ne sme prepovedati, bo ta stavka še nekaj časa trajala v veliko veselje občinstva ter v velik profit stavkajočih trgovcev.

Bakterije v brezračnem prostoru

Z vestnimi poskusi v nekem znanstvenem zavodu v Baltimore so ponovno potrdili mnenje, da morejo bakterije živeti tudi v brezračnem prostoru. Klice so imeli 22 dni v posebnih steklenih posodah, ki so iz njih popolnoma izsesali zrak, in to pri temperaturi 268 stopinj pod ničlo. Ne brezračni prostor ne strašni mraz, ki je že tik absolutne ničle, ni mogel mikroorganizmom uničiti življenjske sile.

Brada vzrok smrti

V mestu Braunau na Nemaškem je na pokopališču nagrobnik nekega župana, ki je umrl že leta 1572, in sicer se je ubil. Padel je po stopnicah ter si zlomil vrat. Ta mož je baje nosil dva metra dolgo brado. Kadar je hodil, je moral brado dvigniti z roko, da se mu ni zapletla med noge. Nekega dne pa je šel po stopnicah in je pozabil z roko dvigniti brado. Zapletla se mu je med nogami, zaradi česar je mož padel po stopnicah in si zlomil tilnik.